

Олійник Ю.В.,

Національний університет "Острозька академія"

**ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ**

Методика викладання іноземних мов у вищій школі завжди реагувала на соціально-економічні та соціокультурні зміни у суспільстві. Кожен із відомих методів викладання іноземної мови свого часу вважався новаторським, але трансформації у суспільстві та

науково-технічна революція змінює соціальне замовлення щодо якості підготовки фахівців, і, таким чином, змінює прийоми та методи підготовки випускників вищих навчальних закладів.

Від сучасного навчального закладу вимагається запровадження нових підходів до навчання, що забезпечують розвиток комунікативних, творчих і професійних компетенцій та стимулюють потребу майбутнього фахівця у самоосвіті на основі змісту та організації навчального процесу. Метою навчання іноземним мовам у вищих навчальних закладах є формування у студентів професійної комунікативної компетенції шляхом розвитку та вдосконалення усіх видів мовленнєвої діяльності: читання, говоріння, письма та аудіювання.

У другій половині двадцятого століття з'явилося та було розроблено ряд нових методів навчання, відомих під загальною назвою "інтенсивні методи навчання". Поява інноваційної методики є відповіддю на замовлення сучасного суспільства, тому вивчення проблем викладання та розробка нових методик є актуальною в наш час.

Однією з перепон, яка стоїть на шляху успішного оволодіння іноземною мовою є недостатня, а інколи й відверто низька мотивація студентів до вивчення мови. Саме тому особливий інтерес представляють інтерактивні технології, метою яких є створення комфортних умов навчання, за яких кожен студент відчує свою успішність та інтелектуальну спроможність [3:9]. В основу такого навчального процесу закладено співробітництво і продуктивне спілкування, спрямоване на спільне розв'язання проблем, формування здібностей виділяти головне, ставити цілі, планувати діяльність, розподіляти відповідальність, критично міркувати, досягати важливих результатів. Тому, на нашу думку, дослідження проблеми формування комунікативної компетенції та активізація процесу навчання з використанням відповідних інтерактивних технологій є дуже актуальними.

Мета проведеного нами дослідження полягала в систематизації методик використання інтерактивних технологій для навчання комунікативної компетенції на заняттях з англійської мови. Перед нами постало завдання визначити цілі та зміст інтерактивного методу навчання, обґрунтувати мотивацію застосування інтерактивних технологій для формування комунікативної компетенції студентів та розробити комплекс комунікативно орієнтованих вправ і занять.

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної активної та позитивної взаємодії всіх студентів. Відбувається колективне, групове, індивідуальне навчання, навчання у співпраці, коли викладач і студенти – рівноправні суб’єкти навчання. В результаті організації навчальної діяльності за таких умов в аудиторії створюється атмосфера взаємодії, співробітництва. Організація інтерактивного навчання передбачає використання дидактичних і рольових ігор, моделювання життєвих ситуацій, створення проблемних ситуацій. Такий метод навчання, спрямований на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створює передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних закладах. Інтерактивна технологія навчання – це така організація навчального процесу, за якої неможлива неучасть студентів у колективному взаємодоповнюючому, заснованому на взаємодії всіх його учасників процесі навчального пізнання: або кожен має конкретне завдання, за яке він повинен публічно прозвітувати, або від його діяльності залежить якість виконання поставленого перед групою завдання [4:23-24].

Інтерактивні технології навчання О. Пометун та Л. Пироженко поділили на чотири групи [2:33]: кооперативна (групова) навчальна діяльність (передбачає взаємодію учасників малих груп (на практиці від 2 до 6-ти осіб), фронтальне навчання, технології навчання у грі та технології навчання у дискусії. До *групового (кооперативного) навчання* відносять: роботу в парах, роботу в трійках, ротатійні трійки, внутрішні (зовнішні) кола, обмін думками, парні інтерв’ю, “Два – чотири – всі разом”, “Карусель”, роботу в малих групах, “Акваріум”. До *фронтальних методів* належать: “Велике коло”, “Мікрофон”, аналіз дилеми (проблеми), незакінчене речення, “Мозаїка”, вирішення ситуаційних задач, “Шеренги”, “Броунівський рух”, “Натовп”, “Мозковий штурм”, “Навчаючи – вчуся”, “Дерево рішень” та ін. До *технологій навчання у грі* відносяться імітації, рольові ігри, драматизація. *Технології навчання у дискусії*: “Метод ПРЕС”, “Обери позицію”, “Зміни позицію”, “Безперервна шкала думок”, “Дискусія”, “Дискусія у стилі телевізійного ток-шоу”, “Дебати”.

В цілому, інтерактивне навчання спілкуванню іноземною мовою створює сукупний ефект, який виявляється в тому, що на фоні програмного засвоєння знань формуються:

1) вміння співпрацювати, продуктивність якого характеризу-

ється зміною стратегії взаємодії, можливістю залучати студентів у навчальну взаємодію і характером групової взаємодії;

2) комунікативна компетентність, що визначається зміною стилю спілкування, усвідомленням бар'єрів спілкування, характером вирішення комунікативних завдань;

3) толерантність, яка характеризується сприйняттям інших людей і забезпечує повноту та адекватність спілкування в різних ситуаціях [1:26].

У системі інтерактивного навчання виділяють такі основні принципи методики співробітництва:

1) позитивна взаємозалежність – група досягає успіху за умови гарного виконання завдань кожним студентом;

2) індивідуальна відповідальність – працюючи в групі, кожен студент виконує своє завдання, відмінне від інших;

3) однакова участь – кожному студенту надається однаковий за обсягом час для ведення бесіди або завершення завдання;

4) одночасна взаємодія – коли всі студенти залучені до роботи [6:67].

Без доброзичливої атмосфери у колективі, застосування інтерактивного навчання неможливе, тому потрібно її створити і постійно підтримувати. До кожного заняття слід сумлінно готуватися. Потрібно спланувати впровадження, робити його поступово. “Краще ретельно підготувати кілька інтерактивних занять у навчальному році, ніж часто проводити похапцем підготовлені “ігри” [3:11]. “В роботі повинні бути задіяні в тій чи іншій мірі всі студенти” [5:5], а впровадження інтерактивних методів навчання повинне відбуватися за логікою “від простого до складного”, одночасно застосовуючи як фронтальні, так і групові методи.

Серед визначених переваг інтерактивного навчання слід виділити наступні:

1) встановлення дружньої атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування;

2) студенти мають можливість бути більш незалежними і впевненими в собі;

3) викладач заохочує студентів до співпраці, підбадьорює їх, вони не бояться робити помилки;

4) студенти отримують можливість подолати страх перед мовним бар'єром;

5) викладач не домінує;

6) кожен студент залучений до роботи, має певне завдання;

7) слабкі студенти можуть отримати допомогу від більш сильних;

8) студенти можуть використовувати свої знання і досвід, набутий раніше.

В процесі спілкування студенти навчаються:

– вирішувати складні задачі на основі аналізу обставин та відповідної інформації;

– висловлювати альтернативні думки;

– приймати виважені рішення;

– спілкуватися з різними людьми;

– приймати участь у дискусіях.

Після проведення дослідження ми систематизували досягнення, отримані результати та власний комплекс комунікативно орієнтованих завдань у навчальний посібник під назвою “Інтерактивні технології навчання іноземних мов”. Окрім цього, даний посібник містить опис та вимоги щодо реалізації інтерактивних методів навчання, правила роботи в групах для студентів, перелік проблем, які виникають у процесі застосування технологій та ефективні способи їх вирішення.

Література:

1. Гейхман Л.К. Искусство быть и общаться с Другим (Интерактивное обучение). – Пермь: Центр развития образования, 2001. – 150 с.

2. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод. посіб. Авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.П.Н., 2002. – 136 с.

3. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика. – К., 2002. – 136 с.

4. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.

5. Интерактивное обучение: новые подходы // Відкритий урок.–2002. – №5-6.

6. Celce – Hurcia, H., ed. (1991). Teaching English as a Second or Foreign Language. Heinle L Heinle Publishers. Boston, Massachusetts.